(Plungės r.) ir Paragaudžio (Šilalės r.) pilkapiams, nors Paalksniuose yra ir vėlesnių kapų. Visi šie pilkapynai priklauso sričiai, kurioje vyko žemaičių gentinio junginio formavimasis.

Paalksniuose palikti netyrinėti dar 8 pilkapiai, esantys pagrindinės pilkapių grupės R ir PR dalyje.

Mykolas MICHELBERTAS

Exploration of Paalksniai barrow cemetery in 1998

In 1998 in Paalksniai barrow cemetery (Kelmė district), Vilnius University explored 3 barrows inside of a stone circle (No 3, 14, 16). The diameter of the barrows was 8-10 m, the height was 0,4-0,65 m. In barrow No 3 an inhumation was discovered, where a brass Prussian brooch was found. Fragments of small articles were found in barrow 16. During the exploration of 1993-1998, 13 barrows were explored where inhumations of the end of the period B_1 and period C_1 were found.

Vidas SEMĖNAS

SUDATOS I PILKAPIŲ GRUPĖS TYRINĖJIMAI

Sudatos I pilkapių grupė yra Švenčionių r., Švenčionėlių sen., apie 1,2 km į V–ŠV nuo Sudatos ežero, V geležinkelio linijų Vilnius–Daugpilis pusėje. Pilkapyne yra 54 pilkapių sampilai.

1998 ir 1999 m. Nalšios muziejus ištyrė 3 apardytus pilkapius, esančius ant pirmos geležinkelio priešgaisrinės arimo linijos.

Pilkapis Nr. 32 (ištirtas 1998 m.) buvo 9–9,5 m skersmens, 1,1–1,3 m aukščio. Sampilo ŠV dalis nuarta. Pilkapio Nr. 32 sampilas buvo apjuostas 2 grioviais ir 2 duobėmis. Grioviai juosė pilkapį iš ŠV ir ŠR pusių, buvo nuo 4,8 m (Nr. 1) iki 16 m (Nr. 2) ilgio, 1,3–1,6 m pločio, 0,7–1,2 m gylio. Be griovių, pilkapio sampilą juosė ir 2 duobės: 1,6×1,25×0,52 m ir 1×1,4×0,46 m dydžių. Kapų nerasta. Deginti kauliukai buvo paskleisti po visą sampilą virš pagrindo – išdeginto buvusio žemės paviršiaus. Atsitiktinis radinys – peiliukas rastas griovyje Nr. 2. Pilkapis datuojamas X–XII a.

Pilkapis Nr. 29 (ištirtas 1999 m.) buvo apie 12 m skersmens, 0,5–0,7 m aukščio, suploto pusrutulio formos, apardytas. Ariant išversta 10 vainiko

akmenų, vidutiniškai 0,4×0,3×0,1 m ir mažesnių. Pilkapio sampile dar buvo įkastas telefono-telegrafo stulpas, dalį PR pilkapio apgadino geležinkelio linijų griovys.

Pilkapis buvo apjuostas akmenų vainiku bei grioviais-duobėmis. Akmenų vainikas R–ŠR dalyje krautas iš stambesnių akmenų, keliais aukštais, labai glaudžiai. Š, P dalyse akmenų vainikas padrikas, tarp akmenų didesni tarpai. Pilkapio skersmuo su akmenų vainiku 12–13 m.

Be akmenų vainiko, pilkapis buvo apjuostas ir ištisine 1,2–2,2 m pločio deginta juosta, kuri atskirose (šlaitų) vietose pereina į griovius-duobes. Pilkapio skersmuo su grioviais-duobėmis ir deginimo juosta 14–15 m.

Pilkapyje rasti 4 degintiniai kapai. Kapai Nr. 1, 2, 3 buvo tušti, įkapių nerasta. Kapo Nr. 4 įkapės smarkiai apdegusios: ietigalio (?) plunksnos viršūnė, per 30 susilydžiusių žalvario bei sidabro (?) spurgelių. Susilydžiusių žalvario spurgelių rasta ir kapo Nr. 2 aplinkoje. Pilkapis datuojamas VII–IX a.

Pilkapis Nr. 30 (ištirtas 1999 m.) buvo 14–15 m skersmens, 0,5–0,7 m aukščio, suploto pusrutulio formos, apardytas. ŠV, V suartoje pilkapio sampilo dalyje buvo išversti keli didesni 0,32×0,2 m, 0,3×0,3 m, 0,2×0,12 m dydžių vainiko akmenys, įkastas betono stulpelis.

Pilkapis apjuostas akmenų vainiku ir deginta juosta, kuri vietomis pereina į griovius-duobes. Skersmuo su akmenų vainiku ir grioviais-duobėmis buvo 14–15,5 m.

Pilkapyje rasti 5 degintiniai kapai. Kapai Nr. 2, 3 tušti, be įkapių. Kapai Nr. 1, Nr. 5 įkapių gausa bei retumu neišsiskiria iš bendro Rytų Lietuvos pilkapių kultūros konteksto. Pagrindinis pilkapio kapas buvo Nr. 4, kuriame palaidotas turtingas bendruomenės narys. Išsiskiria tokios retesnės įkapės, kaip įtveriamasis ietigalis su užbarzdomis, skydo umbas su rankena, siauraašmenis pentinis kirvis su antsparnėmis, apkalas, kurio priekinė penkiakampė dalis puošta spiralių kompozicija ir paauksuota (nevietinės kilmės), tordiruota sidabro antkaklė ir kt. Kapo Nr. 4 įkapės (o gal tik papilomos?) buvo padėtos ar įvyniotos į audinį, kurio atspaudas rastas ant geležinės lankinės segės. Kapas Nr. 4 datuojamas VI a. pab. – VII a. Pilkapis Nr. 30 datuojamas VI–VIII a.

Vidas SEMĖNAS

Exploration of Sudata group I barrows

In 1998-1999 in Sudata barrow cemetery (Švečionys district), the Nalšia Museum explored 3 barrows (No 29, 30 and 32). Their diameter was 9-15 m, the height was 0,5-1,3 m. Barrows No 29 and 30 were inside of stone circles, and barrow No 32 was surrounded by two ditches and pits. In barrow 29 four cremations were found, and in barrows No 30 five cremations were found. In barrow No 32 no burials were discovered. The barrows are dating from the 6-12th century.

Andra SIMNIŠKYTĖ

GALINIŲ (UŽPALIŲ) PILKAPYNO TYRINĖJIMAI 1998 M.

Galinių (Užpalių) pilkapynas yra Utenos r., maždaug 2 km į P nuo Užpalių miestelio, dešinėje kelio į Vyžuonas pusėje. Už poros šimtų metrų į ŠR yra Galinių (Užpalių) senovės gyvenvietė. Archeologinėje literatūroje pilkapynas vadinamas Užpalių miestelio vardu. Tačiau iš tiesų jis yra už šio miestelio ribų, Galinių kaime. Anksčiau pilkapyną sudarė apie 100 pilkapių ar į juos panašių žemės kauburių, kurių dalis buvo apdėta akmenimis. Tai vienas anksčiausiai Rytų Lietuvoje tyrinėtų pilkapynų. Dar 1845 m. paminklą kasinėjo dvarininkas P. Vilčinskis, radęs degintinių kapų su I tūkst. įkapėmis (dalis jų išliko Valstybiniame Ermitaže Sankt Peterburge). 1935 m. į muziejų Kaune pateko 2 apdegę I tūkst. II pusės kirviai. Dar vienas, V a. datuojamas, kirvis rastas 1990 m. Tačiau be platesnių tyrinėjimų neįmanoma tiksliai apibrėžti šio paminklo chronologijos, nes jam priskiriami tiek III–IV a., tiek XI–XII a. dirbiniai.

Vietovė smėlinga, gausu įvairios formos neaiškaus paminkliškumo kauburių. Šalia paminklo yra kelios gyvenamosios sodybos. Tai lėmė, jog dalį pilkapių žalojo ūkinė veikla.

1998 m. ištirti 2 pilkapiai, buvę pilkapyno ŠV dalyje, netoli sodybos. Abu gerokai apardė juose iškastos duobės šiukšlėms pilti.

Pilkapis Nr. 1 (ilgasis) – tai pailga, maždaug 0,6–0,7 m aukščio, 9 m pločio ir 20 m ilgio kalvelė, kurios Š ir ŠR dalyje buvo ryškūs neseniai užkasto